

ҮПКІ ХЭМЫЛЬЭУ АРАТЫЩТ

УФ-м и Президентэу Владимир Путиным и Джэпсалъе иғъэцкіэн хахьэу 2020-рэ ильесым Іоныгъом и 2-м кыщегъэжъагъу а 1 — 4-рэ классхэм арыс нэбгырэ 24841-мэ ыкчи я 5 — 11-рэ классхэм ашеджэрэ нэбгырэ 9434-мэ шхын стырхэр араты.

Адыгэ Республикаем 2021 – 2022-рэ ильес ашаджэрэ кынхубитэу үпкіэ зыхэмьль шхын стырхэр къелэеджаклохэм ашкагъеханым фэшл федеральне бюджетым щыщ сомэ миллион 244,5-рэ ыкчи республикэ бюджетым щыщ миллиони 5,3-рэ кынфатупщиинэу агъенафе. Аш нэмькіеу фэгъэктэнгъэ зилэ къелэеджаклохэр үпкіэ хэмьльэу агъешхэнхэм фэшл ахьщ тедзэу сомэ миллион 26,7-рэ республикэ бюджетым кынфатупшищт.

2021-рэ ильесым Іоныгъом и 1-м япсаунгъэкі изытэд кынхэкіеу къелэцыкхэу унэм исеу еджэхэрэм үпкіэ хэмьльэу гъомылапхэе зэриль 1алмэхэр е ахэм атефэцт ахьщэр аратыщт.

Адыгейим и Лышхъэ къыкынхъетхъыгъ къелэеджаклохэм ягъешхэн епхыгъэ йофыгъомренэу лышпльэнхэ зэрэфаер.

— *Мыр тикъэралыгъо*

*ишащэ шунашьюу щыт
ыкчи аш шуаугъ къытэу
зэрагъэцаклэрэм ельы-
тыгъ тисабыйхэм япса-
уныгъэ зыфэдэштыр.
Муниципалитетхэм
япащхэм афэсэгъэпытэ
Іоныгъо мазэр екыфэ
еджаплэр аупльэклун-
хэу ыкчи къелэеджас-
клохэм шхын стырхэр
икьюу ягъэгъотыгъэныр
зэрэзжэцагъэм лышп-
льэнхэу. Общественэ
лышпльэнным нахь шу-
налэ тежсъугъэт, мы Іо-
фым ны-тихэм якоми-
тетхэр кынхэжсъугъэ-
лајсъех, — кынчагъ
АР-м и Лышхъэу Къум-
Пыл Мурат.*

Лъэпкъ проектхэр

Гъогухэм ягъэцкіэжын

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкчи шэпхъэшүхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм ишчагъекі мы ильесым Іоныгъом ыклем нэс Тэхъутэмькъое районым пхырыкырэ автомобиль гъогухэм яхьитф зэтырагъэпсыхъащтых.

Автомобиль гъогоу «Тэхъутэмькъуай – Новый – Козэт – Яблоновскэр» зыфиорэм ичыпилтумэ мы уахтэм гъэцкіэжынхэр ашклох, ахэм километри 2 ыкчи 1 якынхъагъ. Йофшэнхэр зэрэлтыклатэхэрэр аупльэклу «Адыгейавтодор» испециалистхэм.

Гъогухэм ягъэцкіэжын фэгъэзагъэр пшъэдэкынхъэу ыхынрэмкэ гүнэнгъээ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Тэхъутэмькъое ДРСУ-р» ары. Гъэцкіэжынхэм зэкіэмки сомэ миллион 23,9-рэ ашэуягъэхъащт.

Мы ильесымкі агъэцкіэжын фэе псэуялъэхэм ашыщэу къудажэу Псэйтыку еклонлэрэ гъогум иахьэу метрэ

900 хъурэр, поселкэу Инэм екуюаллэрэм икилометрэ 1,6-рэ агъэцкіэжыгъэх.

«Суповскэр – Отраднэр» зыфиорэм автомобиль гъогум икилометри 2,66-м, джащ федэу Инэмрэ Бжыхъэкъоякімрэ зээлхэрэм иахьэу километрэ 1,2-рэ хъурэм шышхъэум гъэцкіэжынхэр ашклощтых.

Лъэпкъ проектым амалэу къытыхэрэ къызфагъэфедээ, 2021-рэ ильесым Іоныгъом ыклем нэс километри 8,9-рэ зикыхъэгъэ гъогухэр районым щизэтирагъэпсыхъащтых, квадратнэ метрэ мин 58-рэ фэдизмэ асфальт атыральхъащт.

ГъЭЦКІЭЖЫНХЭР ЗИЩЫКІЭГЪЭ ЕДЖАПІЭХЭР АГЬЭНЭФАГЪЭХ

Урысые партиеу «Единэ Россием» игъэкотыгъэ гъэцкіэжынхэр зищыкіэгъэ шьолтырхэм ашыл эджапіэхэм яреестрэ зэхигъэуцуагь ыкли УФ-м просвещениемкэ и Министерстве ар ӏеклигъэхьагь.

Къызерауагъэмкэ, еджа-пэхэм ягъэцкіэжын зэрэлты-күатэрэм лъыппъэгъеням фэлорыша ёшт Гупчэ ведомствэмрэ партиемрэ зэхашщт, аш илофшэн экспертихэр ыкны-тыхэр къыхагъэлэжъэштых.

Непэрэ мафэм ехүулэу проектнэ-сметнэ документацие зыгъэхъязырыгъэ еджа-пэхэр алэ рагъештыхээз агъэцкіэжынхэ зэрэфаер къыхигъэштыгь Федерациемкэ Советым иапэрэ вице-спикерэу, партием и Генсовет и Секретарэу Андрей Турчак УФ-м просвещениемкэ иминистрэу Сергей Кравцовырэ шьолтырхэм ашыл гъэ-

сэнгъэм и учреждениехэм ялахъэрэм залоклэм.

— Игъэкотыгъэ гъэцкіэжынхэр зищыкіэгъэ ёшт еджа-пэхэм яреестрэ зэхигъэуцуагь.

Джышиль шъхба-Іэу Ѣытыр тывзэгъусуу аш джыри тыхэлъенир, зэдгээфенир ыкли къихъащт ильясым телъитэгъэ бүджетым ипроект аштэнным ыпекІэ аш зэхъокыныгъэхэр зищыфа-Іырэ

уахътэм мы програм-мэм игъэкіэн пэхъащт ахъщэр къы-дыхэлъитэгъэнир ары, — къылуагь Андрей Турчак.

Мы иофтгъом изэшшохынкэ еджа-пэхэм ялахъэрэм, ны-тыхэм якомитетхэм яеплыкэ бэ зэрепхыгъэр, ар къыдалытээзэ тапэкэ иофтшэнир зэрэзэхаш-щтэр партием илъыкло къылуагь. Мыш дэжым анахъэу анаэ зытырагъэтштыр къоджэ пэх-упэхэм адэт гурит еджа-пэхэм ягъэцкіэжын ыкли язэтэгъэ-псхъан ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхыль ятыгъэным фэгъэхыгъ

Культурэм ихэхъоныгъэ ялахъ зэрэхашыхъэрэм пае рэзэныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) Давыдова Наталье Юрий ыпхъум – культурэмкэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Культурэм и Унэу посэуплэ Ханскэм дэтыр» зыфиорэм кружокымкэ илаш;

2) Медведева Валентина Николай ыпхъум – культурэмкэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Культурэм икъэлэ Унэу «Гигант» зыфиорэм ихормейстер;

3) Рогачев Сергей Владимирович – культурэмкэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Культурэм икъэлэ Унэу «Гигант» зыфиорэм иаккомпаниатор;

4) Лъэустэндэл Русет Пышмафа ыпхъум – культурэмкэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Культурэм икъэлэ Унэу «Гигант» зыфиорэм клубхэм ялофхэмкэ илаш.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыйл Мурат

къ. Мыекъуапэ, шышхъэум и 6, 2021-рэ ильэс N 192

Хъасаныкъо Мурат:

«Узыр
къэгъэуцуугъэным
пае...»

Коронавирусым пэуцужыырэ Іашэ шъхба-Іеу Ѣытыр къызфигъэфедэнэу рихъухыагь самбэмкэ гъогогъу 11-рэ дунаим ичемпионэу, Къэралыгъо Думэм иденутатэу Хъасаныкъо Мурат.

«Вакцинэр зыхазгъэльхыагь, — ело тичып-Іэгъу. — Уз Ѣынагъор къэгъэуцуугъэным, нэбгырэ мин пчагъэ зэрэл-Іэрэр Ѣыгъэтэгъэным, тискауныгъэ къэты-ухумэнам афэши вакцинэр дгъэфедэн, ар зыхядгъэльхыан зэрэфаам сицыхъэ тель.

Прививкэ яжсугъэши, псауныгъэ Тхэм къышуут!»

Адыгэ Къэралыгъо телерадиокомпанием щилажъэхэрэм лъяшэу гухэкл ашыхъугь ялофшыгъо, тхъаматэм игуадзэу Псэунэкъо Заур Хъисэ ыкъом ышэу Салбый игъонэмисэу идуний зэрихъожыгъэр ыкли игупсэхэм, илахъылхэм афэтхъа-усыххэх.

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» щилажъэхэрэр фэхъаусыххэх Адыгэ Къэралыгъо телерадиокомпанием итхъаматэм игуадзэу Псэунэкъо Заур Хъисэ ыкъом ышэу Салбый дунаим зэрхыхыгъэм фэш.

Тиньбджэгъу класэу Псэунэкъо Салбыу дунаим ехыжыгъэм Тхэм джэнэт лъаплэр къыритынэу тельэу. Иунагъо, илахъылхэм, зэктэ игупсэхэм къинир ӏетыгъошуу афэхъунэу тафэльяло.

Ныбджэгъухэр

COVID-19-р къызэузыгъэм апае

Коронавирусыр зызекікожькіе, орехватыжы ыкчи узыр псынкіеу зыщыбгэйупшэжынену уфай. Ау, гукъау нахь мышэми, узым ифэмэ-бжымэхэр пкышъолым къихэнэх.

Ащ къыздыхыгъэ гумэкын-
гохэр дэгъэзыжыгъэнхэм
фэшл псаунгъэр къеухумэ-
гъэнимкіе Министерствэм па-
мяткэ зэхигъеуцагь. Ащ иша-
пхъэхэр зыбгээцаклехкіе псау-
ныгъэр зыпкь ибгэеуцожын
плэккыт.

**Коронавирус узым
сыда къыкІэльыкІон
ыльэккыщыр?**

COVID-19-м къыхэкыхэ-
рэм ашыщ узым ифэмэ-бжым-
мэхэр пкышъолым къизэ-
рханхэрэр. Коронавирусым
узышокырэм ыуж тхъамэ-
филлым ехъурэ хэужыныхъэ-
гъэ узым инешанхэр пкышы-
нэ-лынэм хэлъых, цыфир агэ-
гумекы.

**Коронавирусыр
къызэузыгъэхэр анахь
зыгъэгумэкІыхэрэ узэу
къахагъэшхэрэр:**

— тромбозыр процент 20
— 30-м;
— жымыгъотыр процент
31,7-м;
— пскэнир процент 13,5-м;

— бгэгур узэу ыкчи псын-
кашэу агу къитеоу процент
12,7-м.

Михэм къагъельагьо гум,
лъынтфэм, жыкъещепе си-
стемэм дагъохэр зэрялэхэр.

**Сыдэущтэу ахэр дэб-
гъэзыжынхэ плэ-
кыщта?**

Мэхъанэшко ил пкышъолым
зэхъокыныгъэу фэхъугъэхэм
ильт унаал атебдзэним ыкчи
узыр хэмүүжыныхъаным фэш
врачым ылорэм утетэу узээ-
зэжыным.

**Сыда
ац пае
нилэн фаер?**

2021-рэ ильесим бэдзэ-
огуым и 1-м къыщегъэжагъэу
Урысаем игъекотыгъэ дис-
пансеризациер щызэхашэ.
Шхъадж зэпхыгъэ поликлини-
кэм нэбгырэ пэпчь ар щикун
ыльэккыт.

**Игъекотыгъэ дис-
пансеризацием сыда
хахъэхэрэр?**

Улъэккуныр едзыгъуитоу
зэтэутыгъ. Алерэ едзыгъом
хахъеу анализхэр арагъетыщых
ыкчи агъэнэфэхэ спиксэм хэт
улъэккунхэр арагъешыщых.
Ятлонэрэ едзыгъом къыхиу-
бытэрэ улъэккунхэр зэлъытыв-
гъэр алерэм къеухэр фэхъугъэх-
эр ары. Ащ елтыгъэу вра-
чым улъэккун тедзэхэр цы-
фым ригъешынхэ ыльэккыт.

**Диспансеризацием иа
1-рэ едзыгъоу поликли-**

**никэм щышьукІуштым
къыхеубытэ:**

анкетированиер, улчэхэм
яджэуапхэм ялтыгъэшт врач-
чым зэфхысыжьеу ышыштхэр;
сатурациер шыгъэнир, аш
къегъельагьо жыкъеклуулэм
иофшэнкі щыклагъэу илэр;
такъики 6-рэ клоныр, а тэ-
стым гу-лъынтфэ системэм иоф
зэришэрэр къегъельагьо;

спирометриер, жыкъещепе си-
стемэм иоф зэришэрэр улъэ-
күгъэнир;

зэхэубытэгъэ клиническе
анализыр, аш къегъельагьо узэу
пкынэ-лынэм хэлъыр;

биохимическэ анализым къэ-
гъельэгъони 7 къыхеубытэ ыкчи
цыфир псынкіеу зыкъэпшы-
рэм лъялсэ фэхъурэр, гу-лъынт-
фэхэм ыкчи шхыныр зыгъэт-
клурэ системэм яиофшэнкі э-
перьохъу фэхъухэрэр агъеу-
нэфых.

Диспансеризацием иалэрэ
едзыгъо зэфхысыжьеу фэ-
хъувъэхэм ялтыгъэу терапев-
тый улъэккунхэр ешых, аш
ууж ятлонэрэ едзыгъом хэхъэ-
ре улъэккунхэр регъеку.

Ушэтынным иятлонэрэ едзыгъо
ишугъэкэ хэужыныхъэ-
гъэ узым зимыушъомбгүүним
фэш сымаджэр нахь игъек-
тогъэу ауплэк.

**Ятлонэрэ едзыгъом
хахъэ:**

эхокардиографиер, аш гум
ыкчи лъынтфэхэм яиофшэнкі

пэрьохъу хъухэрэр къегъэ-
льагьо;

«дуплексное сканирование
вен ног» зыфалорэм (УЗИ)
тромбоз уилэмэ къыхегъещы.

бгэгур компьютернэ томо-
графие шыгъэнир, а улъэ-
күнным тхъабылым ыкчи жык-
къэшепе системэм изытет
къегъельагьо.

**Коронавирусыр къы-
зэузыгъэхэм арагъэ-
шилэрэ улъэккунхэм
сахэлажье хъущта,
мы ильесим диспан-
серизацием скIугъахэу
щытми?**

Ары. Игъекотыгъэ диспан-
серизациер — хэушхъафы-
кыгъэ программмэ щыт, зэкэ-
ми ашырэ диспансеризаци-
ем ыкчи профилактике меди-
чинэ улъэккунхэм ар ыкчи
япхыгъэп.

**Сыда вакцинацием
үүж сакъыныгъэ
къызхэбгээфэн зы-
кыфаер?**

Анахь шхъалэр вакци-
нэм иятлонэрэ лахь къыпхаль-
ханым ыпкэл коронавирусыр
къыппымыханыр ары. Иммун-
нэ системэм вакцинэм иалэрэ
лахь зыхахъэлэ, антителахэр
пкынэ-лынэм хэлхэ мэхъу.
Джащигъум вирус «псаур»
пкынэ-лынэм зигъотыкэ, къэ-
шэгъуае аш джэуапэу къы-
кэлэльыклощыр, нахыбэрэм
пэтхуу-лутхуу узыр къапхэхь.
Ятлонэрэ лахым ыуж тхъамэ-
фиц зытекыкэ иммуннэ си-
стемэр зэтеуцо ыкчи цыфир
ухумагъэ мэхъу.

Ащ нэмийкэ, вакцинацием
үүж, анахьэу алерэ мэфиту-
щым, пкынэ-лынэм хыильэ
теплхъэ хъущтэп. Гүшүлэм пае,
бассейнным укло хъущтэп. Ау
кушхъэфачьэмкі километрэ
25 — 30 къэпчыхъэмэ зыпари
иягъэ къеклощтэп. Вакцинаци-
ем үүж узфэсакъыжын фае.
Сыд фэдэрэ вакциини узыр къып-
пымыханымкі гарантие къы-
тырэп. Вакцинэм анахьэу пшэ-
рылтэу илэр узыр къьюутэлла-
гъэу щытмэ, аш хэмүүжы-
нхъэу нахь псынкіеу, лашхэхэу
укуылэккынир ары. Арышь,
профилактике иофхъабзэхэр
икъоу зымыгъэцаклехкіе, нэмийк
цифхэм узыр апбгэхъаным
ишинаагь щыл.

**Къэзигъэхъазырыгъэр
КИАРЭ Фатим.**

Мыекъупэ къэзыухъумагъэм щытхъур аджь

1942-рэ ильэсүм ибэдээогу икэухым нэмыцдзэхэм Кыблэ фронтыр пхыратхуи, калэу Ростов аубытыг. Дон кызэпрыкыгъэ пыидзэхэм Кавказым иштэн зыфагъэхъазырэу рагъежьаг. Ахэр зыфэгъэхэр хы Шуцэмрэ Каспийскэ хымрэ анэсынхэу ары.

Хэушхъафыкыгъэ нэмыцдзэхэм пшъэрыль афашыгъагь къушхъэтхымкэ зэпырыкынхэш, Закавказьем нэсынхэу, тидзэхэр аш тлоу Ѣзыэтыраутынхэу.

Фюнер пшъэрыль къызэрэфишыгъэм тетэу генерал-фельдмаршалэу Вильгельм Лист зипэцэгээ дээ купэу «А-м» къохаптэмкэ Кавказ къушхъэтхир къуиханыш, Мыекъупэрэ Новороссийскэрэ ыштэнхэу, Туапсэ утыншо рихинэу Ѣытгыг. Къалэху Грознэмрэ Бакурэ ыштэнхэу зипшъэрылытгээ нэмыцдзэ купэу «Б» зыфилу генерал-фельдмаршалэу Федор фон Бок зипэцагъэри къушхъэтхым икъокыпэкэ къикыщтыг.

Кавказым Ѣыкыуагъэхэр Хэгъэгу зэошхоми, ятонэрэ дунэе заоми яльехъан Ѣылгыг зэо анахь пхашэхэм ащищых. Нэмыцдзэ пащэхэм Кавказми, хы Шуцэ үшьоми яштэн мэхъанэшко ратыщтыг. Ермэлхэблэ-Мыекъопэ, Топсэ операциихэм къащаагъэльэгъо лыхувжныгъэм ишуагъэкэ хы Шуцэм екунымкэ, къалэху Грознэмрэ Бакурэ ыштэнхэмкэ Гитлер гухэлтэй илгээр къидхэугъэл.

Темыр-Кавказымкэ 1942-рэ ильэсүм игъэмафэ къиныгъэ. Танхэмкэ ыкы авиациемкэ дээго улэшьгээгэ нэмыцдзэхэр къизэтемыуочэу ыпэкэ лыкыуатштыгъэх, ахэр Сальске шьофирэ Пшызэрэ къархъэгъагьэх.

Ахэм къапэуцужыщтыгъэр Кыблэ фронтимрэ Темыр-Кавказ фронтимрэ яшхончэо дивизие заул нылэп. Пыидзэхэр Кавказым икъушхъэхэм аблагъэ зэхъухэм, Кыблэ фронтимрэ хы Шуцэ фронтимрэ Темыр-Кавказ фронтим хагъэхъажыгъагьэх.

Мыекъупэ иштэнкэ фронтхэм къызфагъэфедагъэх яхшылыкыгъэ дээ купэу «А» зыфилу я 17-рэ дээр зыхахъэштыгъэр. Аш хэтыгъэх я 44-рэ дээ корпусыр, я 57-рэ танк

корпусыр, генералэу Конрад зипэцэгээ я 49-рэ шхончэо корпусыр. А 1-рэ шхончэо дивизиу «Эдельвейс», я 4-рэ шхончэо дивизиу «Энзиан», я 97-рэ егерскэ дивизиер а корпусым къепхыгъагъэх. Конрад зипэцэ корпусым фронтэу зэллиубытырэ Приэльбрусьем къыщежьети, Мыекъупэрэ Туапсэрэ анэсынхэу ары. Фашистхэм яя 49-рэ корпус иштаб Мыекъупэ дэтыгь.

Я 383-рэ, я 2-рэ, я 261-рэ, я 318-рэ шхончэо дивизиехэр, я 30-рэ шхончэо дивизиер, я 16-рэ, я 68-рэ, я 81-рэ, я 139-рэ шхончэо бригадэхэр зыхахъэштыгъэ я 12-рэ дээм иподразделениехэр ары Мыекъупэ къэзыухъумэнэу зипшъэрылыгъэхэр. Ау нэмыц дивизиехэм язохээз, ахэр къушхъэмкэ зэклакштыгъэх.

Бэдээгүүм и 28-м ехүулэу я 12-рэ дээм идивизие пчы-пиджын 300 — 1200-рэ фэдиз илгэ, 1ашэхэмрэ щэ-гынхэмрэ афикущтыгъэхэп. Ау тидзэ-къолхэм пыидзэхэр къизэтэти-ралажэштыгъэх, Мыекъупэ икъеухъумэнкэ ахэм лыхувжынгэшко къагъэлэгъуагь. Пыим идэхээр ежхэм нахни нахь дэгэу улэшьгэхэр советскэ дээклолхэм мэфитфэ зэтэраэжагъэх, чэнгэшхүү ахэм арагъэшыгь.

1942-рэ ильэсүм ишшхъэу ипэублэ Пшызэ шъольырым щижъорь дэдагь. Коцыр зэрэиль губъохэу машло зыкээдзагъэхэр тидэки Ѣыстыштыгъэх, ыггуамэрэ сапэмрэ губъохэм ашхъарытыг. Тидзэ-къолхэм нэмыц танхэмрэ льэсэдзэхэм ахэтхэмрэ апэуцужьхээз, къушхъэхэм якыщтыгъэх. Винтовкэрэ Ѣыгын заулэрэ нахь зимиыгъэ зөвхөн эзэлжээ.

Кавказым икъушхъэхэм аблагъэ зэхъухэм, Кыблэ фронтимрэ хы Шуцэ фронтимрэ Темыр-Кавказ фронтим хагъэхъажыгъагьэх. Мыекъупэ икъеухъумэнкэ зау Ѣыгын заулэрэ нахь зимиыгъэ зөвхөн эзэлжээ.

Мыекъупэ икъеухъумэнкэ зау Ѣыгын заулэрэ нахь зимиыгъэ зөвхөн эзэлжээ.

хъаблэ ышти, Ермэлхъаблэрэ Шытхъалэрэ зээзыхырэ мэшлоку гьогум хотуу советскэ дзэхэм къажэхахъэу ыублагь. Нэмыцдзэ шышхъэу и 6-м Курганнэмрэ псыхьюу Лабэ тет плацдармымрэ аштагъэх. Мыекъупэ къэзыухъумэнэу агъенэфэгъагьэр я 31-рэ шхончэо дивизиер ары.

Пыим ия 13-рэ танк дивизиэхэтхэр шышхъэу и 9-м Мыекъупэ къыдхэхагъэх, ау я 31-рэ шхончэо дивизиэхэтхэр шышхъэу и 248-рэ шхончэо полк къыхэнэжыгъэгъэ нэбгыри 150-мэ я 182-рэ полкын Ѣыщ дээклол 600-р къахагъэхыгъуагь. Тидзэ-къолхэм 1ашэхэр, Ѣыгынхэр афикущтыгъэхэп, нэбгыре 700 зыхэтигъэ полкын винтовки 170-рэ нылэп илгээгээ.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Ѣыгори къырамыгъэкэу Мыекъупэ пыим ратыгъэ фэдэу къалоу непэ зэхэпхыщ. Аш фэдэ къэбархэр зэрэмшынгээхэр къетуушиятынм фэш СССР-м оборонэмкэ и Министерствэ иархивхэм зафэдгээзагь, я 31-рэ Сталинградскэ шхончэо дивизиэх ия 248-рэ шхончэо полк ижурналхэм тяджагь.

Я 31-рэ шхончэо дивизиэх Мыекъупэ дэжь Ѣыкыгъэ захэм чэнгэшхүү ашихыгь. Къалэм икъыблэ лъэныкъо къаухъумээз, дээклол, командир 275-рэ фэхыгъэх, дээклол 501-мэ улгээхэр къатырашагъэх, зыдэхъугъэр амьшэу дээклол, офицер мини 3,2-рэ фэдиз къодыгъэ. Ахэм пыир Мыекъупэ дэжь къыщызэтэраэжагъэфэ нэмыцдзэ дивизиехэм зээклөнхэу, Топсэ лъэныкъо загъээнэу амал яэ хуугъэ.

Советскэ дээклолхэм шышхъэу и 9 — 10-м Мыекъупэ икъыблэ лъэныкъорэ псыхьюу Шышхъегуащэ икэйрэ пыим рамтыы ашоигъуу загъэптыагь. Джашыгъум нэмыцдзэм Шышхъегуащэ идкагбъу нэпкэ дэжь Ѣытигъэ дээхэр агъекошыгъэх зыкъэзыухъумэжырэ тидээклолхэр къаухъурэйх ашоигъуу.

Фашистхэм я 248-рэ полкын утынышо рахыгъ. Шышхъэу и 6-м я 31-рэ шхончэо дивизиэх ия 248-рэ шхончэо полк къыхэнэжыгъэгъэ нэбгыри 150-мэ я 182-рэ полкын Ѣыщ дээклол 600-р къахагъэхыгъуагь. Тидээклолхэм 1ашэхэр, Ѣыгынхэр афикущтыгъэхэп, нэбгыре 700 зыхэтигъэ полкын винтовки 170-рэ нылэп илгээгээ.

Я 31-рэ дивизиэх икочэ шышхъалэрэ къушхъэмкэ зэклакштыгъэхэр шышхъэу и 13-м нэс мы лъэныкъом зэо пхашэхэр Ѣыгыгъагь. Къурджыпс зэпырыгъыгъ. Шышхъэу и 13-м нэс мы лъэныкъом зэо пхашэхэр Ѣыгыгъагь. Я 31-рэ шхончэо дивизиэх Мыекъупэ дэжь Ѣыгын захэм чэнгэшхүү ашихыгь. Къалэм икъыблэ лъэныкъо къаухъумээз, дээклол, командир 275-рэ фэхыгъэх, дээклол 501-мэ улгээхэр къатырашагъэх, зыдэхъугъэр амьшэу дээклол, офицер мини 3,2-рэ фэдиз къодыгъэ. Ахэм пыир Мыекъупэ дэжь къыщызэтэраэжагъэфэ нэмыцдзэ дивизиехэм зээклөнхэу, Топсэ лъэныкъо загъээнэу амал яэ хуугъэ.

**Иван БОРМОТОВ.
Адыгэ Республикаам иветранхэм я Совет хэт.**

Лирическэ этюд

Жыбыгъэшхор

Къытфэмыгъэсыжъэу, сабыим фэдэу, тызажэштыгъэ гъатхэр, ишаплэ фэдиз ишаплэ пымыльзу, къэсыгъ: къефбагъ, къэчэфыгъ, къызэуихыгъ дунаир. Апэрэ уцышхэе цыклюхэу къыхэкъигъэхэм тазыилпэлэм, щынэгъэм ишшүгъэ-дэхгъэ мыухыжъ джыри зэхэтшлагъ. Уахьтэми — мафэми нахъ къахахъозз, зыкъырагъэкужыгъ. Чэшхэр чыныэтгэе рэхьатых, гумедэхашшэх.

Псэ зыпты дунаим аузз зыкъештэжы: нэрэ-іэрэм губъо ыкы щагушо зэтэутгъэм, алырэгъу лъаплэу уцкъашхэр шхонтилбээ-зээшизэу гъатхэм къытыриубгъуагъ, ахэм гушопс ишыгъэхэу шьоф къеягъэхэм — гъожхэу, шэплыхэу, фыжхэу закыщапхъотагъ. Шылыкъе, ахэр іеплоклэ-лъэплуаклэх, къэгъэгъэ гъожъ дахэхэм жыыр къызэрилье ашхъе печышь, пкыр чэфынчъеу къегъанэ.

Гъэтхэ тигъэр, гуфаплэйе успльымэ, нэпэжью-нэгушо тхъагъэпц. Пшишь хъурэба? Пчэдэхжылэ тигъэгэпс дахэр нэрэ-іэрэм къызэхишхы, тигъэр гъэгусэгъашшоу, къэмеклагъ; къыздизыгъэр о къаше, пщэ коренхэр шыу куп пшынгъэу къыкъозэрхыхи, ошх тыйлэптым къыритупшыгъ.

Жыоныгъуаклэм ыгу зэрэмышур къапшэу пчыкъер къехъопскыгъ, шыблэр, мэкъе дэгуклэ губжыгъеу къэгъогъуагъ, гъатхэм «тэ сыкнона, сид си лажъэр!» рагъеуагъ. Гъогуруклор нэтлупцэ, чэукъопе чынгыжъ чэгъым къыщыуцугъ; зиунэ гупсэф исыр зыгъапэрэ Ѣшмылэу, ипхъэнтлэклю шьабэ хэгъэгъагъашшоу шхъаукъагъэ, чэтэури, дунаим итхъагъу ишыпэлтэгъопти, нахъ игопахэу зищхыи, бысымым ылтыпэгъу зыщигъегупсэфыгъ; пчэеупэм хэти фыумыкъирэ унээго хэе лушэу бынхапчэ хъужыгъэр, ытхакумитл гъэкижыгъэр, цыфым фэдэу, хъурэ-шіэрэм нэ дыигъеклэ хаплэу Ѣшыгъ.

Нахыжъ юшыр хъурэм хаплыи, «Къерэшх. Ошхыр чыгүи, лэжыгъи, цыфи ящыклагъ, — ыуагъ. — Ошхым дунаир егъекъабзэ, сапэр егъетысы, жыыр еукъэбзы. А ти Тхъешхо боу къытфэупсэ!» — игопе дэдэу етани къыпигъэхъожыгъ.

Къещхы. Апэрэм фэдэу быбэтх ехыжьагъэп, фабэ, рэхъатыгъор хиз, шыкурба! Чэш мычыем езэшгъэхэм ашыщхэри шхъаукъагъэх. Ошхыри зэршойгъуагъеу къещхи, бэшлагъеу дунаир къызэуихыгъыгъ. Тыгъэри, гомэ-лэмэ бэрчэтэу, ыуупэ ѩхы маклэр Ѣыджеу гъыкъоклыжы, мо дунэшхор къызэуихыгъыгъ. Аш фэдизир фэлъэкы жоногъуаклэм, аужыре гъэтхэ мазшь, пльэгурэба, ильэкі къе-гъельягъо. Тыгъэр пльыр-цакъэти, нэрэ-іэрэм псэу уцуагъэхэр рильыгыкъихи, уае Ѣынгъэми умышлэжынэу Ѣшыгъ.

А си Алахь! А зы сыхьатыпэм, а зы мэфэ клоцым дунаим хэль къуачлэхэр Ѣызэукахы, джащ фэдизир тхыпхэ сурэтэу къагъэнагъ. Ау къэнагъэхэри

гупсэфыгъэхэп: жыбыгъэр, кэ-псынклэ-кэлъатэу къыблэ-къо-хаплэмкэ къыкъольэти, къильгъ, тэклу маклэу зытыригъэ-псафи, нахъ ильэкі къыгъэлья-гъоу, джыри кэлбгъульыгъ. Чыыг шхонтилэ зишшугъохэр, пхэ-шхъэ-мышхъэ къэгъагъэхэр зитамэхэр маклэу ыушэтхэу ыгъэтыгургыгъэх; етланэ, «икъешуаклэ» іэклэулашшуагъэу, нахъ зыриутлэу, нахъ лъэшшу къепшо хъугъэ. Чыыг къутамэхэр ыуфхэу зэблещих, еутых, къэгъэгэ хъугъахэхэр гуегъунчъэу ецыцых — сидэу лъэша, жыбыгъэшхуа?

Къымафэр къайгъеу тэлъытэ, ау, зэрхъурэмкэ, уахъте пэпчь дысыгъэ-къайгъа-хэль. Апэрэ мэфэныкъом нахъ лъэшшуя-щэджэгъоужыр къызэхшихы-хагъ, лъыжъ жэккэшху ошьогум ыжэпкэ чыыгум къытеоштыгъ, ошьопщэ шуцлэшхохэм пээ пщэимэ уателбэнэм фэдагъ, къильгъ ошэ-дэмышлэу жы-хъарзшхор; ошхы шышишым мыхъю куаш къыхатэкъуагъэм фэдэу ошьуце фыжъ жгъэхэр псынклэу дунаим ыгбэе

къизыгъэх: шхъаныгъупчьеу къызэритецкуюлэхэрэм яапчхэр ыгъачэу, жынч-сынч мэкъэшхо гуихыр къэлгъ — голунчагъэ, псэ зыптыр мэкодыжыям фэдэу.

Къежэгъэ хъыбгъэ-уаэм ни гу ыгъаплэштыгъэп, ежь шо-игъор ышшэштыгъ гуаорэм фэдэу. Сэнэшхэе тхъапхэу дахэу, шхонтилбээ, къэгъэш-зээшизэу зызыдзыгъэхэр зыуи къыримыдээу зэгүичищтыгъэх, ытуухэштыгъэх, чэрэз чыыг къэгъэгъэмэури, къыгот пхэ-гуль чыыгри мо жыы губжыгъэр ячъали, атэмэпкъхэр зериутхи, ашхъэшылъетыжыгъ. Жыыбгъэшхор, фэбэ инэу Ѣыла-гъэмрэ чыылэ зэхэшхъагъэу зызыушьэфыгъэхэрэ зызэ-локлэхэм, мэшочэ лъэшшу къакъуифыгъ. Жыыбгъэшхор игубж гухъэ-гужъ уни, Ѣагуи, нэмыхи псэуалыи анэси, шхъи, пкыи, кэлэцыкъу джэгуплэ гупчаклэу агъэпсигыг зэлишлэжыгъ. Хээмэкъе гомыу тхъаусыхэри тхъаклумэм къыридзагъ. Цыфхэри нэмых-лумызхэу, алоштыри ашлэштыри язэрэмгъашшэу, «дунэекъутэжыр джарыштын»

aloу гумэкі хэфагъэх. Сидэу пшына?! Узэмийзэгыни, умыщчыни Ѣылэп.

Жыыбгъэшхор ни пи ымыгъаплэу ылжырэ мафэми къепшагъ, пагъэр, пшыгъэу, ежыри зыфзэх Ѣымылэу Ѣэджа-гъор къэмисыгъальеу уцжыгъэх, ау имыхъо-мышлэ ишэж-лъэужхэр — чыиг тхээп шхонтилэбээ утыгъэхэр, къутэмэ цыкъу зэпкыгъэхэр, моклэ-мыкль къырихызэе ритэкъухъэгъэ хэкти тэкъуафхэхэр къэлэ урам къа-бзэхэм, Ѣагухэм къашигъэнагъ.

Гүэжжоогу хэфэгъэгъэ цы-фи, былыми, къолбэзыи къатеогъэгъэ гуклодыгъом агу ыгъэ-цикъулагъэу жыы къамыщэрэм фэдагъ. Жыыбгъэшхом игубж гухъэ-гужъ уни, Ѣагуи, нэмыхи псэуалыи анэси, шхъи, пкыи, кэлэцыкъу джэгуплэ гупчаклэу агъэпсигыг зэлишлэжыгъ. Хээмэкъе гомыу тхъаусыхэри тхъаклумэм къыридзагъ. Цыфхэри нэмых-лумызхэу, алоштыри ашлэштыри язэрэмгъашшэу, «дунэекъутэжыр джарыштын»

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Хыкум приставхэм къаты

АмалышПухэр къетых

Ioof къызфызэуахыгъэ цыфхэм ыкыи бизнесим хэща-гъэхэм яофигъохэр зэхэфыгъэхэ зэрэхъурэр зэрэхъурэр зээшизэу пае зыкы къэралыгъо (муниципальнэ) фэло-фашизэхэм япортал амалэу къытихэрэр къызфагъэфедэн альэкыщт.

Ащ къэшакло фэхъугъэх хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъурэ УФ-м цифре шыкъэм хэхъоныгъэ Ѣашынны, зэпхыныгъэхэм ыкыи коммуникации жуу-гъэм и Министерствэрэ.

Сервисэу «Госпочта» зыфиорэм ишшүгъэкэ, хыкум приставхэм къап-

къырыкъирэ электроннэ повесткэр ыкыи чыфэу тэлъир зыфэдизир цыфым иунэе кабинет фырагъахъэ. Урысынм ишшо-лъырхэм зэккэми мы шыкъээр агъэфедэ хъугъэ. Непэрэ мафэм ехуулэу тхъапхэу (уведомление) афагъэхыгъэм ипчагъэ миллионы 109-м ехуугъ.

Къэралыгъо фэло-фашизэхэм япортал къызфагъэфедээз, цыфхэм хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу ишшэхэм зафагъэзэн, ядаохэр ыкыи яльэ-

хуэр къыраотыкъынхэ альэкыщт. Мы уахтэм ехуулэу нэбгырэ миллион 1,9-м ехуумэ ар къызфагъэфедагъ.

Чыфэ зытельхэр къэралыгъо фэло-фашизэхэм япортал ишсервис онлайн шыкъэм тетэу ихъанхэшь, яофи зэрэхъафырэм, ар зынагъэсигыг зыща-гъэзэвээн альэкыщт. Процент 75-м ехуумэ нэгъэуплэгъу 3-м къыклоц джэуал агъотыжы.

Чэш-зымафэм мы электроннэ сервисын нэбгырэ мин 35-рэ фэдизэм зыкъыфагъэзэ. Ioof зишшээр Ѣегъэхъагъэу а пчагъэр миллионы 4,4-м ехуугъ.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгеймкэ и Гээлорышлаплэ ипресс-къулыкъу

Олимпиадэ джэгунхэр

Я медальхэм тагъэгушо

Я XXXII-рэ Гъэмэфэ Олимпиадэ джэгунхэр бэдээогъум и 23-м – шышхъэум и 8-м Япониөм икъалэу Токио ѢыкIуагъэх.

1896-рэ ильэсүм а I-рэ Олимпиадэ джэгунхэр Гречиөм Ѣыззехащагъэх. Цыфхэм алэпкъялэпкь альэптиэним, яснаущыгъэ къызэуахынным, якъулай хагъехъоным Олимпиадэ джэгунхэр афээхыгъягъэх. Анахъеу мэхъанэ зэратыщтыгъехэм ашыц зээ-банэх Ѣымынхэр.

Олимпиадэ джэгунхэр Ѣызыккорэ мафхэм захэр зэпагъяу-щыгъэх. Заор загъеуцукэ Олимпиадэм ыүж заом памыублэжъу бэрэ къыхэкъяштыгъ. Йашэкэ, куачлэкэ зэпэуцугъэхэр зэгурюнонгъэм иғтогу зэдтихъажхэу, мамыр зэдэпсэуныгъэм иамалхэр къызэдагъотхуу бэрэ къыхекъыгъ.

Токио ѢыкIуагъ

2020-рэ ильэсүм я XXXII-рэ Олимпиадэ джэгунхэр Токио ѢыкIонхэр Ѣытгыгъ. Зэпахырэ узым къыхекъяу Олимпиадэр иғтом зэхашэн альэкIыгъэп.

Дунээ Олимпиадэ джэгунхэм я Комитет ипащэу Т. Бах, Япониөм илэшхъэтетхэр, спортым икъулыкъяшхэр, Олимпиадэм имэхъанэ зыкъеэгээтигъэним пыльхэр, нэмийкIихэй гъусэ зэфхъугъэх, Олимпиадэ джэгунхэр 2021-рэ ильэсүм Токио Ѣыззехащагъэх.

Хэлэжъагъэхэр

Олимпиадэ джэгунхэр Токио ѢыкIуагъэхэм къэралыгъо 206-рэ ахэлэжъагъ. Спорт лъэпкь 33-кэ спортыменхэр зэнэкъокуугъэх.

Къэралыгъо зэдгэшэхээ, алэ ишьтгэхэр, ауж къинагъэхэр къахэтэгъэшх. Анахъеу тынаиэ зытетидээр къэралыгъо хэм яспортыменхэр Олимпиадэ джэгунхэм ахэлажхээх ашгоигоу Токио къызэркIуагъэхэр ары. Медальхэр къыдахынхэм фэмэхъазырхуу зэрэшгитхэр зыдашэжъими, зэнэкъокуухэм ахэлжъагъэх.

Апэ ишьтгэхэр

США-м спортыменхэм зэкэмки медали 113-рэ Олимпиадэ джэгунхэм къащахыгъ, алэ чыпIэр къыдахыгъ. Дышьэу медаль 39-рэ, тыжынэу 41-рэ, джэрзэу 33-рэ США-м спорты-

тыжынэу 6, джэрзэу 12, зэкэмки 19, Белоруссием 7, аш Ѣыщэу дышьэу 1, тыжынэу 3, джэрзэу 3, Индием 7, Португалием 4, Эстонием 2, Армением 4, Киргизилем 3, Монголием 4, Аргентинэм 3, Казахстан 8, зэкэмри джэрзых, Литвам 1, Финляндии 2, Туркмением 1, Эстонием 2, Колумбием 5, Азербайджан 7.

Къэзымыхы-гъэхэр

Къэралыгъо хэм медаль къэзымыхыгъэхэр 70-м нахыбэ мэхъух. Албанием, Алжир, Анголэ, Вьетнам, Гондурас, Кипрэ, ОАЭ-м, Пакистан, Уругвай, Чили, Черногориим, фехтованием сэшхомкэ алерэ чыпIэр къышихыгъ. Зэгъусэхэу ѿыхээ Светлана Ромашинамрэ Светлана Колесниченкэмрэ дышьэр къащахыгъ. Командэм хэтэу Светлана Ромашинар 2008-рэ ильэсүм къыщгэжъягъэу Олимпиадэ джэгунхэм ахэлжээ, я 7-рэ дышьэ медальхэр къыдихыгъ.

Муса Евлевым, Заур Угуевым, Заурбек Сидакоевым, Абдурашид Садулаевым урым ыкы шъхьафит бэнаклэмкэ дышьэр къащахыгъ. Альберт Батыргазиевым боксымкэ алерэ чыпIэр къыхыгъ.

Къэбэртэе-Бэлкъярим щаплуу-тэе Мария Ласицкене атлетикэ пысынкэмкэ зэнэкъокуум хэлэжъагъ. 204-рэ зильэгэгээ пэрихьум ельягъ, алэ чыпIэр Олимпиадэ джэгунхэм къащихыгъ.

Президен-тэр афэ-гушуагъ

Урсысем и Президентэу, самбэмки, дзюдомки Урсысем спортымкэ имастэрэу Владимир Путинир я XXXII-рэ Олимпиадэ джэгунхэм ахэлжэгээ тиспортыменхэм, медальхэр къыдэзыхыгъэхэм афэгушуагъ, ягъэхъагъэхэм ахагъэхъонэу афиуагъ.

Москва илчэгүү шъхьа спортсменхэм алаа концертышо къыщатыгъ. Пчэгум Урсысем и Гимн щагъэжъынчыгъ.

Чыгъ, хэгъэгүү ибыракъ щагъэббетагъ.

Адыгейим Ѣыщхэр

Адыгэ Республика Ѣыщхэр Къокэсэкю Сусанэ батутымкэ, Виктория Калининаар гандболымкэ, Асэкъялэ Рустам спортыменхэм хэлэжъагъ, командэм хэтэу В. Калининаар я 2-рэ чыпIэр къыдихыгъ.

Я XXXII-рэ Олимпиадэ джэгунхэр 2024-рэ ильэсүм Париж шыклоштых. Олимпиадэм фэгъэхыгъэхэр тигъээт къынхууцштых.

Китаим испортыменхэм медаль 88-рэ Токио къыщцахыгъ. Дышьэу 38-рэ, тыжынэу 32-рэ, джэрзэу 18 зэнэкъокуухэм къащахыгъ.

Япониөм испортыменхэм Олимпиадэ джэгунхэм медаль 58-рэ къащахыгъ. Дышьэу 27-рэ, тыжынэу 14, джэрзэу 17 Япониөм испортыменхэм къызэрдахыгъэр гъэхэгээ инэу афээлэгъэу. Яхэгъэху Олимпиадэ джэгунхэр зэрэцкIуагъэхэм имэхъаны къыдэлэхъите.

Великобританием испортыменхэм медаль 65-рэ къащахыгъ. Дышьэу 22-рэ, тыжынэу 21-рэ, джэрзэу 22-рэ.

Урсысем илъыклохэм медаль 71-рэ къыдахыгъ. Тиспортыменхэм дышьэу медаль 20, тыжынэу 28-рэ, джэрзэу 23-рэ къызэрдахыгъэм тегъэгушо.

Австралием испортыменхэм якомандэ медаль 46-рэ къащахыгъ, я 6-рэ чыпIэр афагъэшьошагъ. Нидерландхэм медаль 36-рэ, Францием 33-рэ, Германием 37-рэ, Италием 40, Канадэм 24-рэ, Бразилием 21-рэ, Кубам 15, Польшам 14, Испанием 17, Швецием 9, Швейцарием 13, Данием 11, Бельгием 7, Болгарием 6, Тыркуем 13, Тайвань 12, Грецием 4, Украинаар дышьэу 1,

Зэхээшагъэр
ыкIи къыдэзыгъэхъэр:
Адыгэ Республика лъэпкь Юфхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашы-псэурэ тильтэпкэ-гъухэм адьрялээ зэхъи-ныгъэхмкэ ыкIи къэбар жууцье иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-шилээр:
385000,
къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кэ заджэхэр тхъапхэу зипчагъэхм 5-м эмыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтэр 12-м нахи цыкунуу Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэжъюу. E-mail: adygoe@mail.ru

Зыщаушихытагъэр:
Урсысем Федерацием хэутын Юфхэмкэ, телевидение-радиокъэтынхэмкэ ыкIи зэлтээ-Іэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ ыкIи зэлтээ-Ішам, зэраушыхытагъэхэм номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытагъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкИ
пчагъэр
4463
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1602

Хэутынхэм узшыкIэтхэнэу Ѣытэп хэхтээр Сыхатыр 18.00
Зыщаушихытагъэр хэхтээр Сыхатыр 18.00

Редактор шыкIаэр
Дэрбэ Т. И.
ПшэдэкIыж зыхыре секретары
ЖакIэмкю А. З.